

VLOGA IN POMEN MREŽE 14 SVETOVALNIH SREDIŠČ ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Na področju izobraževanja in učenja odraslih se v zadnjih letih tudi v Sloveniji povečuje povpraševanje po različnih vsebinah in oblikah izobraževanja in učenja. Ponudba postaja vse celovitejša, hkrati pa postajajo vse bolj zapletene tudi situacije, v katerih se znajdejo posamezniki in za katere potrebujejo novo znanje, spretnosti, kompetence pa tudi nove vrednote in stališča.

Da bi odraslim pomagali do informacij, ki jih potrebujejo, da bi se lažje znašli v novonastalih položajih, hkrati pa jim nudili svetovalno podporo za vključevanje v vseživljenjsko učenje in med samim učenjem, smo v letih od 2000 do 2005 vzpostavili **štirinajst svetovalnih središč za izobraževanje odraslih**¹. To je posebna regionalna organiziranost svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, kakršne dotlej pri nas ni bilo. V letih **2000** in **2001** je z delovanjem začelo prvih pet svetovalnih središč, leta **2002** so sledila še štiri svetovalna središča, zadnjih pet pa je bilo ustanovljenih leta **2005**. Od letošnjega leta pa vse do leta 2013 se dejavnost svetovalnih središč financira iz sredstev Ministrstva za šolstvo in šport (15%) in Evropskega socialnega sklada (85%).

Poleg nudenja informiranja in svetovalnih storitev svetovalna središča služijo kot povezovalni člen različnih ponudnikov izobraževalnih in svetovalnih storitev za odrasle v lokalnem okolju. Povezujejo jih v t. i. svetovalna omrežja ter s tem pripomorejo k bolj kakovostnemu, celovitemu in usklajenemu delovanju. V štirinajstih svetovalnih omrežjih je povezanih že več kot 200 različnih organizacij, od katerih so nekatere strateške, druge pa strokovne partnerice.

Letošnje leto je čas pomembne prelomnice. Vsa svetovalna središča za izobraževanje odraslih so namreč postala del mreže 14 Centrov vseživljenjskega učenja. Tako bodo lažje prispevala k spodbujanju kulture vseživljenjskega učenja v Sloveniji, saj bo v okviru Centrov vseživljenjskega učenja, ki so namenjeni vsem, ki se želijo dodatno učiti in izobraževati ter iščejo informacije s področja izobraževanja, načrtovanja kariere, podjetništva, zaposlovanja ipd., poudarek na delovanju tudi na lokacijah v manjših krajih. Na ta način bodo središča lažje dosegla tudi ljudi, ki so izobraževalno manj dejavni.

To je tudi v duhu letošnjih strokovnih usmeritev, ki so jih središča sprejela, namreč da je potrebno doseči predvsem ljudi iz deprivilegiranih skupin prebivalstva, ki so v slabšem družbenem in ekonomskem položaju, so manj izobraženi, imajo težji dostop do izobraževanja in so zato tudi izobraževalno manj dejavni.

Komisija evropskih skupnosti² namreč opozarja, da je vključenost odraslih v vseživljenjsko učenje prenizka, pri tem pa je še posebej problematično dejstvo, da je za odrasle z visoko stopnjo izobrazbe šestkrat bolj verjetno, da bodo sodelovali v vseživljenjskem učenju, kot za nizko usposobljene.

Ravno slednjim svetovalna pomoč pride najbolj prav, a so zaradi različnih razlogov zanj prikrajšani. Sicer so svetovalna središča namenjena vsem, a se poleg tega vsako središče osredotoči na skupine odraslih, za katere se izkaže, da jim je v njihovem lokalnem okolju treba nameniti posebno pozornost, npr. starejšim odraslim, brezposelnim ženskam, mlajšim odraslim – osipnikom, manj izobraženim zaposlenim, Romom idr.

¹ Njihovi naslovi in kontaktni podatki so v prilogi.

² Vseživljenjsko učenje za znanje, ustvarjalnost in inovacije (2007).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0703:FIN:SL:PDF>

Cilji delovanja mreže 14 svetovalnih središč za izobraževanje odraslih

Svetovalna dejavnost v svetovalnih središčih za izobraževanje odraslih ima tri temeljne cilje:

1. Odrasli imajo brezplačen dostop do svetovanja za izobraževanje in učenje.
2. Odraslim so zagotovljene kakovostne svetovalne storitve za izobraževanje in učenje.
3. Svetovalna dejavnost učinkovito prispeva k vključenosti in uspešnosti odraslih v vseživljenjskem učenju.

Središča delujejo po načelih enake dostopnosti za vse odrasle, brezplačnosti, prostovoljnosti, usmerjenosti k stranki, objektivnosti, nepristranskosti in zaupnosti podatkov.

Svetovalna dejavnost, ki jo zagotavljamo v središčih, je odraslim v pomoč pri odločanju za izobraževanje, pri organiziranju učenja in odpravljanju težav, ovir, na katere naletijo v času izobraževanja, ter jim tako pomaga do uspešnega zaključka izobraževanja in jim odpira možnosti za nadaljnje izobraževanje. Informiranje in svetovanje zagotavljamo prek telefona, osebnega stika in elektronske pošte.

Nekaj podatkov iz dejavnosti svetovalnih središč za izobraževanje odraslih

Vseh 14 svetovalnih središč redno beleži vsebino storitev in značilnosti odraslih, ki iščejo informacije in pomoč. Od samega začetka delovanja prvih središč v letu 2001 pa vse do danes se je na središča obrnilo že več kot 75.000 odraslih. V zadnjem šolskem letu 2007/08 so v središčih pomagali odraslim v skoraj 20.000 primerih (individualno in v skupinah).

Večina odraslih se na središča obrne pred vključitvijo v izobraževanje, t. j. 66%, 25% med potekom izobraževanja ali učenja ter le 9% ob zaključku. Več kot polovica strank pride osebno v središče, 32% jih pokliče po telefonu, 7% strank pa v središče pošlje elektronsko pošto.

V vseh teh letih se na središča obračajo odrasli predvsem z naslednjimi značilnostmi:

- več žensk - v zadnjih letih se delež le-teh giblje okrog 60% - kot moških,
- več odraslih srednje generacije - 30% v starosti od 21 do 30 let, 22% pa v starosti od 31 do 40 let,
- več odraslih s končano srednjo poklicno in srednjo strokovno ali splošno izobrazbo – 20% s poklicno šolo in 25% s srednjo strokovno ali splošno izobrazbo,
- več zaposlenih - njihov delež se v zadnjih treh letih giblje okrog 45%, kot brezposelnih – teh je bilo v lanskem šolskem letu okrog 22%, ostalo pa so upokoјenci, gospodinje ter tudi dijaki in študenti.

Po vsebini prevladujejo vprašanja, povezana s formalnim izobraževanjem odraslih ter izobraževanjem in usposabljanjem, povezanim s potrebami dela, kar kaže tudi večji interes odraslih za vključitev v te programe izobraževanja v zadnjih letih. Zanimajo se za pridobitev višje stopnje izobrazbe od že dosežene, vse pogosteje tudi na zahtevo delodajalca. Izobraževanje in usposabljanje nižje izobraženih zaposlenih kot pomembna cilja navajajo tudi evropski dokumenti, ki govorijo o izobraževanju odraslih, npr.:

- Izobraževanje odraslih: Za učenje ni nikoli prepozno (2006) (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sl/com/2006/com2006_0614sl01.doc),
- Akcijski načrt za izobraževanje odraslih: Za učenje je vedno pravi čas (2007) (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0558:FIN:SL:PDF>) ...

Ob spremljanju zanimanja odraslih in dejanske ponudbe izobraževanja odraslih opažamo v zadnjih letih še premalo razvito ponudbo in/ali tudi povpraševanje za izobraževanje in učenje odraslih za osebni in družbeni razvoj (državlјansko izobraževanje). Za te vsebine bi potrebovali še dodatne spodbude, tako za odrasle kot tudi za izvajalce, saj jih podpirajo tudi strateški cilji Resolucije Nacionalnega program izobraževanja odraslih do leta 2010, v kateri je prvo prednostno področje dvig splošne izobraženosti. Pri tem je pomembno poudariti, da izobrazba posameznika ni sama sebi namen, ampak mu omogoča aktivno vključevanje v družbeno življenje.

K uresničevanju tega cilja lahko pripomoremo tudi z našo dejavnostjo v svetovalnih središčih za izobraževanje odraslih, tako da naše svetovance spodbujamo in motiviramo za vključevanje v te programe ter s tem pripomoremo tako k njihovem osebostnemu razvoju kot širšemu družbenemu napredku.

Mag. Tanja Vilič Klenovšek (tanja.vilic.klenovsek@acs.si), ACS
Jerca Rupert (jerca.rupert@acs.si), zunanja sodelavka ACS

V Ljubljani, 10.9.2008